

FOGARAS ÉS VIDÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap.

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva, vidékre postán küldve:
Egész évre 8 Kór., félévre 4 K., 1/4 évre 2 K.
Egyes szám ára 16 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Thierfeld D. könyvkereskedés.

A hirdetések díját jutányosan számítjuk.
Hirdetések és Nyílt tér díja előre fizetendő
Kéziratokat nem adunk vissza.

Néhány szó az ipar, kereskedelem és mezőgazdaságról.

Lapunk tíz év óta hűséges harcosa városunk és vármegyénk ezen hármas ikergyermekeinek: az ipar, — a kereskedelem — és a mezőgazdaság — elhanyagolt, mostoha fiainknak. E három nagyon fontos tényező körében állandó a panasz és az elégedetlenség. Iparunk virágzó volt régen, kivitelre is dolgozott, iparosaink tekintélyes vagyona tettek szert, — kereskedőink egyszerű, kis haszonnal, szerény életmóddal, szóval kis keretekben mozogva kényelmesen ekzsztáltak sőt gyűjtöttek a jövőre is. Mezőgazdasági állapotaink is évről-évre rosszabbodnak. Földmivelő népünk fokról-fokra süllyed a vagyoni tönk szélére s csupán az Amerikába vándorlás az egyetlen mentő szalmaszál, amelybe a fuldokló kapaszkodhat. De ez is csak régebben. Ma-már Amerika sem tej-mézszel folyó Kanaán, s csalódást, betegséget, tönkre menést hoz magával az új világból az aranyhegyekről álmodozó földmivelő.

De nem kedvezőbb a helyzete az iparos osztálynak sem. Itt is rengeteg a panasz. Leginkább az ad panaszra okot, hogy Fogaras város közönsége ruházati, ipari és egyéb szükségleteit külföldi, vagy más városok gyárosaitól, kereskedőitől, vagy iparosaitól szerzi be, s emiatt a helyi ipar és kereskedelem nem éri el azt a keresletet, amely az iparos és kereskedő osztály boldogulását és biztos ekzsztenciáját előidézné. Pedig nagyon jól tudjuk azt, hogy minden város biztos alapja az ipar és kereskedelem fellendülésében rejlik. Azt pedig bajos do-

log elérni akkor, amikor évenként mintegy 70—80 ezer korona vándorol ki városunkból, olyan pénz, amelyet itt kellett volna elvásárolni. Mert csak arra kell gondolnunk, hogy ha az az évi 70—80 ezer korona, ami idegen városok iparosait boldogítja, a helybeliek zsebébe kerülhetne, úgy a fellendült ipar bizonyosan úgy a hitel, mint a fizetési módosítási előnyök nyújtásában bátran kiállaná a versenyt bármely más várossal, sőt a jó és pontos kiszolgálást is elsajátítaná.

Erkölségi és hazafias kötelessége volna városunk minden rendű és rangú polgárának, hogy az idegen iparosok, kereskedők gazdagításával ne juttassa Fogaras tekintélyes polgárságát a vagyoni romlásba, mert az a fogarasi polgár fizeti itt a nagy adót, a nagy ház és bolthélt, viseli a közterheket, s a munkát, amellyel megélhetését biztosíthatná, idegenek viszik el előlük. Sérelmes dolog az, hogy a vásárlók nagy része oly elfogultan 50, 100 percenttel is magasabb árakat fizet, silány anyagu cifra nagyvárosi holmiért, mert mihelyt helybeli, mindjárt nem olyan értékes és nagyszerű. Pedig ha a közönség a helyi ipart pártolja, ezzel juttathatja őket abba a helyzetbe, hogy megadassák azon előnyöket, amik a vevőket a nagyvárosi portékához csábítják. Így tehát kölcsönös jóakarattal segíthetne egymáson a kereskedő, — iparos és a vásárló közönség. Mert a mai állapot mindkét oldalon csak a széthuzást, az elégedetlenséget és a romlást idézi elő.

Ha az iparosztály nem gyűjthet vagyont, tőkét, amelyből betegség, halálozás, születés, csapások költségeit fe-

dezze, amiből öregségében éljen, akkor nem boldogulhat egyáltalában, máról-holnapra tengő, bizonytalan alap nélkül vergődő lesz az ország alapja is.

Addig is tehát, amíg föllendül és ismét virágzásnak indul az ipar és kereskedelem, meg kellene teremtenünk az iparos segély alapot, hogy a munkából kidőlt, beteg családfőt, annak özvegyét és árváit a legnagyobb nyomorban erejéhez mérten, önfeláldozóan segítsék!

A beteges, ágyhoz szegezett iparosnak ki ir váltót alá? Ki, melyik bank hitelez neki? Ugy-e bár senki egyszem!

Van egy rendelete a kereskedelmi miniszternek 1900-ból 86.590. sz. a. amely utasítja a brassói kereskedelmi és iparkamarát, hogy létesítsen: termelő és értékesítő szövetkezeteket mindenütt, ahol kellő számú iparos van. A kész bőrből dolgozó, önálló iparosok még 1901-ben megkezdték az erre vonatkozó, szövetkezet alapítását 45 részvényvel, de eredménytelenül.

Gyárakat kellene itt létesíteni: posztó-, len-, kosár- vesszőbutor gyárakat éppen úgy, mint ez utóbbi Martonson is fennáll és virágzik, vagy dohánygyárat. Igen, de honnan, miből?

Nincs képviselőnk, aki az itteni nép szíverének a lüktetéseit hallaná s el lesné a fogarasi nép gondolatát, óhajtatását s nyomoruságos, szegény helyzetén az állam útján segíteni tudna.

Harminc esztendő óta nincs, illetve nem volt Fogarasnak agilis, reprezentálni tudó, fáradságot nem ismerő, ügybuzgó képviselője. Olyan ember kellene ide mint Széll Kálmán Szentgotthárd képviselője, aki a háromezer lelket számláló

Sirolin "Roche" biztos gyógyhatást nyújt katarrhusoknál, hörghurutnál, asthmanál, influenza után. Sirolin "Roche" kezdődő tüdőbetegséget csirájában elfojt. Kellemes íze és az étvágyra való kedvező befolyása megkönnyíti a Sirolin "Roche"-al való hosszabb kurákat!

A légzési szervek meghűléseit legbiztosabban a Sirolin "Roche"-al kezelik. Ezért nélkülözhetetlen ezen elismert és bevált szer minden háztartásban. Szíveskedjék a gyógyszertárakban határozottan Sirolin "Roche"-t kérni.

szintén határszéli, végvároskában: *dll. főgimnáziumot, járásbiróságot, óra, dohány, doboz, kasza* és isten tudná, hogy még miféle gyárakat, ipari vállalatokat létesített, pedig Szentgotthárd nem is megyei székhely mint Fogaras és még amellet fél annyi csak mint Fogaras és mégis többet tud felmutatni mint mi.

Agilis főispánunk: *Szell József* mellé egy tevékeny, nagynevű, befolyásos képviselő kellene csak egy ügyes, politikus, államférfiu s nem író, meglátnánk akkor, hogy a két férfit: a *főispán és képviselőnk* miket volnának képesek produkálni ezen az exponált helyen, e határszéli városban.

Nem csak nekünk, de az államnak is érdeke az, hogy Fogaras mint határszéli város egyszermind erős is legyen.

De hogy ez a szép álmunk csak ugyan testet öltson magára, akkor azon kell lennünk, *azért kell* harcolnunk „*viribus unitis*“ hogy kiragadjuk Fogarast a vidék karmai közül s vigyük ki egy szívvel-lélekkel, *hogy legyen önálló választókerület Fogaras!* Mi, magunk választunk magunknak olyan embert, a ki nekünk tetszik és kell, akkor azután lesznek *gyárak, ipari vállalatok, kir. törvényszékünk, kir. pénzügyigazgatóságunk, közös katonaságunk,* sőt még a városnak *jövedelem* forrása is.

De tétlenül, összetett kezekkel ezeket mind el nem érhetjük.

Ezek elérésével aztán már nagyot haladtunk az ipar és kereskedelem föllendítésénél is, mert ezek a nagy dolgok általában megacéloznák Fogaras életterejét és így a fokozottabb vérkeringés ter-

mésztesen az ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági téren is áldásos hatásokat érne el. A földmivelő népnek is dohány, len és cukorrépa termelésre kellene utat mutatni, hogy miként fokozhatná ugyanannyi tökebefektetéssel és munkaerővel a hasznot észszerűen. Ha azután népünk rászokik a komplikáltabb földmiveléshez, ha az észszerűbb gazdálkodás eredményét jólesően tapasztalja, akkor könnyebben boldogul, nagyobb arányúvá fejleszti munkásságát, befektetéseit, igényeit kielégítheti inkább és így közvetve a kereskedelmi és ipari cikkek gyakoribb vásárlásával azon is jobban segít.

Az új év hajnalán nem kezdhetnők nemesebb elhatározással az évet, mintha a nehéz helyzetben levő és régi dicsőségéről egészen aláhanyatlott ipart és kereskedelmet föllendítenénk és mezőgazdaságunk égető bajait enyhítenénk.

Halmy Gyula.

S z i n h á z .

Szombaton, január hó 13-án Sándor Ilonka jutalmául *A lengyel menyecske* került színre. A színház szépen megtelt, hogy a két főszereplő Tompa Béla és Sándor Ilona kedves, vidám mókáiba gyönyörködjük a közönség még egyszer. Sándor Ilona temperamentumosan, vidáman és fessen játszott Margát. Virágcsokrot és egy szép karkötőt nyújtottak fel tisztelői. Meg is érdemelte az elismerést, mert hiszen az egyhavi szeton alatt bámulatos kitartással játszott a estéről-estére az operett főszerepeket, sokszor igazán szinte a mások érvényesülésének rovására mindig csak ő és ő. A közönség elismerését nyilvánította tehát ez alkalommal a sok élvezetes estéért. A darab vidáman és

gördülékenyen ment. Tompa Béla, Kertész Sándor, Bakó, Makai a férfiak részéről, Füredi Vilma, Török Cornelia és a négy unokahug is nagyban előmozdították a sikert. A szép táncokat a közönség mindig megismételtette.

Vasárnap délután félhelyárral a *Kis gróf* másodszer ment. Nagyon sokan csupán csak azért mentek el, hogy Tompa Bélát még egyszer láthassák ebben a kedves szerepében. És azok, akik csak ezért mentek, nem is csalódtak, mert Tompa Béla ezuttal is olyan kifogástalanul játszott, mint az első előadásban. A többi szereplő azonban egy sem. A hölgyek hanyagul, fűző és számbavehető toalett nélkül, festetlenül, frizura nélkül darálták le a szerepüket, a férfiak lehetetlen arcokkal és maszk, sőt mancsetta nélkül. Az énekszámokat és táncokat megcsönkítva, röviden és kihagyva hallottuk. Kár. Igaz, hogy aznap délután temették szerencsétlen öngyilkos társukat R. Tóth Ferencet s egyenesen a temetésről mentek a színpadra, kísért szemekkel, átfázva, meghatva, — de akkor inkább el kellett volna hagyni a délutáni előadást, mint az utolsó napon, zsufoltan telt ház előtt így játszani.

Este ismét egészen megtelt nézőtér előtt folyt le a régi, jó *Rip Van Winkle*, Planquette nagy operettje bucsuelőadásként, Hersényi Endre városunk kitűnő hangu műkedvelőjének vendégfelléptével. A cimszerepben mutatta be érces, tiszta, a magasabb és a legmélyebb regiszterekben is egyaránt szépen csengő baritonját, amelynek csillogtatására sok alkalmat adott a csodaszép zenéjü operettszerep. Meglepő biztonsággal énekelte végig fárasztó szerepét és a zajos ovációkra minden nagyobb számát meg kellett ismételnie. Első megjelenése alkalmával szép lantot nyújtottak fel a vendégnek. Méltó partnere volt Füredi Vilma, aki olyan bájos, kedves és csengő hangu Lisbettet mutatott be nekünk, amilyentől színtén szólva nem is képzeltünk. Csak most ismer-

T A R C A .

A jótékonyaság angyala.

Irtá: Vécseyné Jankovich Lujza.
(Folytatás és vége.)

Végre pedig, hogy a varrónővel azt a nagy horderőjü kérdést is elintézte, hogy a drága és pompás hangversenyruhának milyen legyen a nyaknyílása és a kék estiköpenyt melyik csipkedisz tenné hatásosabbá, — haza hajtát a nagyságos asszony, hogy kipihenje a nehéz napi fáradalmait. — Alig, hogy Lizett a kényelmes, meleg pongyolát ráadja, megszólalt az első szoba villamos csengője. Halkan, félénken, akadozva, hogy mindjárt kiérezni belőle az alkalmatlan kéregető kezét, aki az ajtón kívül áll és szívdobogva számlálja a perceket, amíg megnyitattik neki. Csak egy kicsit. Csak annyira, hogy a keskeny résen a közönyös inas durván kiszólhat:

— Maga az, Liptákné? Mit akar megint? Nem megmondtam, hogy a nagyságos asszony nem akar tudni magáról? Hát nem érti a szót?

— Oh, Istenem, de nekem okvetlenül beszélnem kell vele! Egy fél napja lesem, várom már itt künn, az utcán. És most haza menjek anélkül, hogy eléje járuljak?

Mikor pedig otthon ettől várnak mindent. — Kérem, könyörgök, eszközölje ki, hogy fogadjon!

Az inas nagy kegyesen bemegy, meg visszajön:

— No hát, kerüljön beljebb! A nagyságos asszony megengedi.

Azzal magára hagyja a szegény asszonyt, ki boldog izgatottságában azt sem tudja, melyik fényes kilincset nyomja meg. Végre találomra benyit egy teremnek beillő szobába, ahol a komornával találkozik. Majd, hogy nem kezét csokol neki. Az int a belső szoba felé, hogy a nagyságos asszony ott van. Oda is belép. A lábai rogyadoznak, egész testében remeg, mikor megáll az ajtóban. Soha ilyen szépet ő még álmában sem látott! Most már szeretne menekülni innen, megszökni. Nem érti, hogyan merészkedett ide az ő kopott nagykendőjében, százszor kimosott, zöldes színt játszó fekete ternó ruhájában, félretaposott sarku cipőjében, ami mind olyan kiáltó ellentéte a sok illatos csipke, selyem és bársonynak, mely valami óriási csodavirág kelyhéhez teszi hasonlónvá a szobát.

A nagyságos asszony egy hintaszékben ülve, a divatlapot tanulmányozza és várja, hogy szóljon, ha már ide tolakodott.

Istenem, ha a délelőtti ragyogás, az átszellemült mosoly, biztató sugár még ott

volna az arcán, mindjárt bátrabban kezdene nehéz feladatához a szegény asszony. De így... Még a száját is alig meri kinyitni. Mindegy!... Meg kell lennie. És nagyot fohászkozva, kezd a mondókájához:

— Nagyságos asszony! Én vagyok annak a szerencsétlen embernek a felesége, akit a nagyságos ur elkergetett a gyárból.

Fel se tekintve, mondja az urnő:

— Tudom. Nagy oka volt reá. Elmondta nekem az esetet.

Liptákné, szegény, ha lehetséges, még kisebbre zsugorodik össze:

— A maga ura egy vakmerő ember, egy anarchista, — méltatlankodik tovább az urnő. — Azt mondani a gyártulajdonosnak, a kenyéradó gazdájának, hogy nem szolgált ő rá a szidásra, mert jobban érti a mesterességét, mint a nagyságos ur, aki még gyufát árult az utcasarkon mikor ő már a gyárban dolgozott... Mit gondol, el lehet azt hallgatni megtorlás nélkül?! Nem volt igaza, ha könyörtelenül elkergette, már csak példaadás kedvéért is?!

— Oh, hogyne! Szent igaza volt a nagyságos urnak, kezét csokolom. És én nem is azért jöttem... De hogy irgalomért esedezzek a számára. Megbánta ő azt már szegény, százszor, ezerszer... És... én... nem is tudom... de... talán... részeg volt akkor... Igen... igen... annak kellett len-

törzsét az idő már összeörölte, üres, de egyes ágai még elég épek, amelyek föl vannak támogatva a szél kegyetlenségei ellen. A klastromhoz vezető uton batul almafák vannak, amelyekről november hó 1-én még nagyon sok almát leráztunk, azok fiatal ültetések, — ugyszintén a bokrok is a romhoz vezető utakon. Már az az ősi, vén fa is sokat suttog az ember lelkével a multakról, az ott lefolyt időkről, hát még a romok? Azt az érzést, amely ott a poétikus lelkeket elárasztja leírni nem lehet, azt az impresziót csakis ott szívhatja magába a világ melancholikus, ábrándos lelkű gyermeke.

A romok egy varázsütésre benépesednek régi alakokkal, a mohlepte kövek elkezdnek regélni, ábrándos, fantasztikus meséket s a kor késői gyermeke hitelt ad a szférák eme zenéjének s kész a fellegrvár s édes ábrándokban ring a gondszántotta lélek!

S hogy mind ezek a képek, impressziók csak most, tél közepén, január hó derekán támadnak fel tollunk gyenge szárnyán s nem 1911. november hóban, azt a történeti adat gyűjtés, tehát Klió nem engedte meg s mielőtt beszélnénk a régi romokat, először is hálás köszönetünket fejezzük ki Budák Miksa kerci körjegyző urnak, aki az adatokat szives volt az ottani szász egyháztól megkeríteni és rendelkezésünkre bocsátani.

1. A kerci apátsággal legelőször Reschner Márton foglalkozott 1824-ben „De praediis praedialibusque Andreani commentatio“ című latin nyelven irt munkájában.

2. Schuller Károly 1840. és 1851-ben német nyelven irt róla.

3. Teutsch G. D. 1845. németül.

4. Azután megjelent egy „Schematismus“ 1848. és 1882-ben.

5. Kästner Viktor 1851. németül.

6. Erdély régiségei: irta Kövály László 1852. Ez az első munka róla magyar nyelven.

7. Czinár Maurus 1860. latinul.

8. Erdély egyháztörténelméhez Jakab Elektől 1867.

9. A fogaras-földi kerci apátság irta: Knausz N. 1868.

10. Schmidt W. 1868. és 1877-ben németül.

11. Magyarország helyrajzi története fő tekintettel az egyházi intézetekre. Irt: Rupp Jakab 1876.

12. Kirándulás a kerci apátsághoz. Erdélyben. Dr. Rómer Flóris Ferenc 1877.

13. Janauschek P. Leop. „Originum Cisterciensium Tomus I. 1877.

14. Dr. Reissenberger Károly 1882. németül.

15. Reissenberger Lajos „Die Kerczer Abtei.“ 1894. németül.

16. Röviden a „Vasárnapi Ujság“ 1911. év 46. sz. Makoldy József irt róla: A kerci apátság mellett“ címmel.

Hatan irtak róla magyar nyelven. Hárman latin nyelven és heten németül, Mindenik irtó csodákozik azon, hogy hogyan épülhetett ez a cisztercita apátság a sárga Olt folyó balpartján éppen azon a helyen, ahol most romjai hevernek, abban az időben, amikor még ott is de itt is óriási rengeteg erdők voltak s még egyetlen egy község vagy falu sem létezett körülötte. Ezt nem tudja senki sem, de az okiratok sem említik egy szóval sem.

Miért került III. Béla magyar király idejében 1173—1196-ig a franciaországbeli ciszterciták apátsága az ország ily félreeső tájára? A vidék abban az időben elhagyatott, vadon volt, mely a kora középkor áhitatteli elvonultságának igen megfelelt.

Felépítik tehát az apátságot, a szintén átmeneti stílus gyulafehérvári székesegyház mellett Erdélyben; ez idők legszebb építészeti emléket.

A ciszterciták a román és az átmeneti stílus irányításában előkelő szerepet játszottak. Két remek művük maradt Magyarországon reánk, a XII. századbeli kerci és a vele sok hasonlóságot mutató, bár valamivel későbbi apátfalvai templom Borsod és Hevesmegyék határán. Mig azonban az apátfalvai teljes egészében áll most is, addig a kerci apátság romokban hever. Oka pedig annak abban kereshető, hogy Mátyás király a súlyedő erkölcsű cisztercitáktól 1477-ben Kercet elvette. Megjegyzendő, hogy mikor ott ez a cisztercita apátság épült még, akkor maga Kerc község nem létezett. A mint neve is mutatja a II. Géza király által 1224-ben behozott szászok telepedhettek le valószínűleg azon a helyen is s azok nevezték el Kercnek.

Egyesek úgy magyarázzák, hogy a név: „Cisztercita apátság Abbatia beatae Mariae Virginis de Kerc“ = Kerch, Kirch, Kyrch, Keerch, Kyracs névből lett: Kerc Kircheből. Más monda szerint pedig azért nevezték el Kercnek, mivel ott gyertyát készítettek s onnan szállították Szebenbe; innen gyergyától lett németül: Kerc. Az alapítási év, valamint az alapító neve a kerci apátságnak bizonytalan. A fenti alapítási évvel szemben t. i.: 1173—1196-ig, mások az apátság alapítását 1200 körülre teszik azt irván, hogy az 1179-ik évben fölépült csanádi egyházmegyében levő Egresi cisztercita apátság alapította a kercit 1260 körül.

Janauschek az apátság alapítását 1202-re teszi. Schuller azt állítja, hogy a cisztercita apátságok Magyarországon 1184-ben keletkeztek s így a II. Géza király által Erdélybe költözött német

gyarmatosok is cisztercita barátok voltak akik a kerci apátságot alapították s először a „Candelium“ v. Candela nevet adták neki, ami latin szó s magyarul viasz v. faggyu-gyertyát jelent. A szászok, németek a Candela szót lefordították: kerce-re, innen származik kerc mai neve s így elhihető az a hipotézis, a mely azt mondja, hogy Candela, candeliumon (kercen) viasz-gyertyákat készítettek a cisztercita szerzetesek s a klastrom számára, mert sok gyertya kellett s onnan szállították azután Nagy-szebenbe s másfelé a gyertyákat a templomok számára.

Ezen az alapon megdőlt tehát Schuller azon állítása, hogy: „az Erdélybe költözött német gyarmatosok is cisztercita barátok voltak, akik a kerci apátságot alapították!“

A cisztercita apátságot 1173—1200-ig építették. A szászok pedig 1224-ben jöttek csak be hazánkba, akkor már az apátság állott Candela, Candelis, Candelium nevet kapva a hely az alapító Franciaországbeli cisztercita szerzetesektől. Csak azután költöztek oda a szászok, németek s a Candela szót lefordították Kercere.

Valószínűleg a fenti alapon formáltak jogot az apátsági épületbe a szászok s építették föl a klastrom egyik ép részében templomukat 1700—1720-ban. (Folytatjuk.)

Tanítói jubileum.

Ritka kulturünnepre, tanítói jubileumra gyűlt össze a fogarasi izraelita elemi iskolában f. hó 14-én délelőtt egy nagyszámú lelkes csapat, hogy szíve egész melegével ünnepelje, szerencsekívánatokkal és a ragaszkodás és szeretet egyéb jeleivel halmozza el az iskola egyik derék, munkás, áldásosan működő tanítóját Klein Márkot, Fogarason való működésének negyedszázados évfordulója alkalmából. A több százra menő volt és jelenlegi tanítványokon kívül ott volt a szülők és tisztelők egész serege, a kartársak legnagyobb része a zsufolásig megtelt termekben.

Az iskolaszéki diszülés keretében megtartott jubileumot pontban 11 órakor Kelemen Adolf dr., főrabbi, iskolaszéki elnök maradandó hatású beszéddel nyitotta meg s a jubilansért Fleischmann Hermanné élén a volt tanítványok sorából hattagu deputációt menesztett.

Lelkes éljenzés fogadta a küldöttséggel megjelent tanítót, kinek terembelépésekor felhangzott a növendékek ajkán a Hymnus. A végső akkordok elhangzása után dr. Kelemen főrabbi fényes szónoki képességgel előadott, magasszárnyalású s a hallgatóságot is megható beszédet intézett az ünnepelthez, munkálkodása színhelyén köszönve meg azt a kiválóan nagybecsű munkásságot, melyet a haza, felekezet és a társadalom javára egyaránt kifejtett.

A zsidó hitközség üdvözlését Thierfeld Lipót hitközségi elnök tolmácsolta. A tanfelügyelőség nevében a betegsége miatt távol maradt Radvány Ferenc dr. kir. tanfelügyelő helyett Szeremley Cs. Ákos dr. kir. stanfelügyelő méltatta Klein Márk zajtalanul,

de áldásosan működő munkásságát, míg a volt tanítványok halálának *Fleissig Ilka* költői lendületű, reflexiós képekkel átszótt, magas színvonalon álló beszédben adott kifejezést. Az általános tetszést aratott, kiválóan szép beszéd végén a volt tanítványok ajándékát — egy takarékkönyvet — nyújtott át a jubilánsnak. A jelenlegi tanítványok nevében *Schönberger Sándor* IV. osztály tanuló, osztatlan tetszés közben mondott talpraesett, formás kis beszédet, sok szépet kívánva a jó tanító bácsinak. Az általános tanítóegyesület nevében *Kiss Károly* egyesületi elnök üdvözölte, ki a céltudatos tanítói munkát nem pályának, hanem hivatásnak mondta. Végül *Györfő Sándor* a ref. tanítótestület nevében beszélt, ki a volt tanítványokat és a hitközség vezetőségét éltette mint olyanokat, kik a tanító munkáját ilyen szépen tudják méltányolni.

Megható, keresetlen szavakkal mondott köszönetet az ünnepeket mindazoknak, kik őt ilyen szép ünnepség központjává tették, mire a jubileum a Szózat hangjaival véget ért. Szombaton este a Nőegylet elnöksége és a tisztelők az iskolatermekben látogatott estélyt rendeztek a derék tanító tiszteletére.

Szép volt, meleg volt ez a kulturünnep: méltó a tanítóhoz és méltó a rendezőséghez.

Jelenvolt tanító.

H I R E K.

Városi közgyűlés.

Fogaras rend. tanácsa képviselő testülete legutóbbi közgyűlésén 25 tárgyból álló tárgysorozat fölött határozott. Legelőször is a városi házi és gyámpénztári december havi rovincsolásról felvett jegyzőkönyvet terjesztették elő és fogadták el. Másodszor elfogadták azt, hogy a városi tisztviselők a fizetésük után ne fizessenek városi pótdadót. *Sándor Károly* jutalmazás iránti kérését elutasították, éppen így özv. *Konstatinus Jánosné* segélyezését és *Grossfeld Hermann* haszonbér elengedési kérését is, valamint *Fábián Julia* és *Taglicht József* aszfaltjárulék törlése iránti fellebbezését.

Helybenhagyták, illetve elfogadták a városligeti csarnok kiépítését, városház építését, a villamvilágítási ügyben tartott tárgyalási költségeket és a földm. miniszter leiratát a közlegelő öntözési terv előkészítése tárgyában.

A színházi és hangversenytermek engedélyezése tárgyában alkotott szabályrendeletet életbeléptették. Kálbor községnek mezei ut eladását jóváhagyták. *Reiner Adolf* ingatlan vételi ajánlatát elfogadták, az *Illényi* hártárban levő városi szántót béreadták. Elfogadták *Hirschorn Salamon* kérését egy kirkat építésére vonatkozólag. *Domány Arthurt*, *Dávid Jánost*, *Metter Józsefet*, a község kötelékébe vették. *Bedő Ferenc* ipariskolai f. ü. bizottsági tagságáról való lemondását elfogadták.

Helybenhagyták özv. *Jancsó Istvánné* pótdadó visszatérítési kérését, a járásbíróság átíratát térképkiigazítás tárgyában, az izr. hullaház építését, az 1912. évi házt. költségvetést és az 1912. évi államsegély felhasználását.

— Személyi hír. *Szell József*, vármegyénk főispánja f. hó 14-én haza érkezett a folytatja hivatalos teendőit.

— **Köszönet.** Azért a meleg rokonszenvért, fáradozásért és áldozatkészségért, melyben engem f. hó 14-én, 25 éves szolgálati jubileumom alkalmából a jubileumi elnökség, a rendezőség, jóakaróim, felsőbb hatóságom, kartársaim és szeretett tanítványaim részesítettek, ez uton is hálás köszönetet mondok. — Fogaras, 1912. január hó 15-én. *Klein Márk*.

— **Kinevezés.** Az Alsószombatfalván megüresedett áll. el. isk. tanítói állásra *Mátéfi Róza* okl. tanítónő lett kinevezve.

— **Áthelyezés.** *Vajda Eszter* alsószombatfalvai áll. el. isk. tanítónő, a vall. és közokt. m. kir. miniszter Fogarasra helyezte át.

— **Halálozások.** A brassói kereskedelmi és iparkamarát súlyos csapás érte. Kiváló, buzgó titkára *Thomas Mór* a rumán kir. koronarend lovagja. Életének 47-ik évében, tehát tevékeny férfikora delén — hirtelen elhunyt Brassóban. Halálával nagy veszteség érte a társadalmat és a közéletet, az ipart és kereskedelmet, amelynek lelkes bajnoka volt. — *Krempels Sámuel* fodrász, életének 29 ik évében f. hó 17-én meghalt. Fialat özvegye és két kis árvája siratja. — Súlyos csapás érte *Vajda Lajos* vármegyei főállatorvost és családját, leánykájuk a 17 éves *Vajda Piroška*, f. hó 17-én, hosszas szenvedés után meghalt. A kedves, ifju halottat f. hó 19-én temették el. Nyugodjanak békében.

— **Érdekes vadászkaland.** *Herczum Ferenc* persányi kitűnő vadász a mult vasárnap kiment a persányi erdőbe vadászni. A magával vitt hajtók hamarosan kinyomoztak 6 drb. vaddisznót. *Herczum Ferenc* és a fivére, meg egy erdőőr nyomban körülvették a területet. *Herczum Ferenc* ismerve a területet beereszkedett a mélyedésbe és ott egy emberöltőn alig megtörténő jelenetnek volt tanúja. A vaddisznók a mélyedésben voltak; legkevesebb 30 drb farkas fogta körül őket. Egy disznót megfogtak s kiéhezett fene vadak módjára darabokra tépték. A konc fellett maguk között is összeverekedtek majd ismét az étel után néztek. Ez alatt a másik 5 disznó elmenekült. *Herczum Ferenc* jelenet alatt a farkasokra 11 lövést tett, de a farkasok addig míg a disznónak minden porcikáját fel nem falták nem is gondoltak azzal, hogy a 11 lövés nekik szólt. A lakoma után utnak eredtek, 2 farkas a helyszínén dögölve maradt, több sebesülve elmenekült, a melyikek közül egyiket hevenyében a társai szétéptek úgy, hogy csak a feje maradt meg a mit a farkasokat nyomkövető *Herczum Ferenc* meg is talált. Egyébként annak köszönhetik az ordások, hogy számuk nem lett jobban megtizedelve, mert *Herczum Ferencnek* — amint ő elmondá, — csak két golyós és 2 postás tölténye volt a többi 7 apró nyul serét. Gratulálunk a szép és különös vadász eredményhez.

— **Műsoros tánceste.** Lapunk mult számában már jeleztük, hogy az áll. főgimnázium ifjusága február hó 10-én szombaton bált rendez és sokan már vasaltatták is frakkjaikat, klakkjaikat az ifjuság multságára. Mint halljuk műsoros este lesz és szmokingban, sőt másféle fekete ruhában is elmehet bárki a műsoros táncestélyre; nem kell éppen frakk, klakk és lakeipő. Az a fő, hogy mindenki ott legyen, a ruha mellékes.

— **Temetés.** Szép és megható temetést rendezett a bucsuzó szintársulat vasárnap, január 14-én délután két órakor, az élet-

untságból öngyilkossá lett tagjának *Ráday Tóth Ferencnek* a vármegyei kózkórházban. A szegény, fiatal színész ref. vallású volt, s így a ref. lelkész és kántor végezte a szertartást. Az egész szintársulat kivonult a kórházba halott társuk ravatalához, s gyönyörű élővirág koszorut helyeztek koporsójára. Társai nevében *Tompa Kálmán* igazgató mondott gyönyörű bucsubeszédet a halotthoz, idézván a legutolsó szerepében mondott szavakat, hogy „kinek-kinek a maga hite szerint.“ A megható szertartás után a halottaskamrába helyezték a szerencsétlen fiatalembert, akit édes atyja siratott családjá köréből itt a messze idegenben. A tehetséges ifju csak négy hónapja volt a színészetnél, intelligens családból való és állítólag amerikai párbaj áldozata.

— **Mozgósínház.** A fogarasi állandó mozgófénykép vállalat színháza 1912. január 20-án ismét megnyílt. Szombaton öt érdekes kép volt műsoron. Ma, vasárnap teljesen új és kitűnő műsor lesz bemutatva, ugymint: *Lisabon*, term., *Müller* mint hipnotizáló hum., *Egy rózsza története*, hum., *Miller Luiza*, 380 mereres dráma. Egy szenzációs párbaj, hum., *A szerelem művészete*, humoros. Az előadást *Dodosz Frici* zenekara kíséri, kezdete pont 8 órakor, a hölgyeknek kalap nélkül kell megjelenni. Helyárak: 1 kor., 60 fill., 40 fill. és 30 fillér.

— **Budapest** legújabb és legmodernebb szállodája *Aczél Miksa* által pazarul berendezett *Excelsior Szálloda* Rákóczi-ut 72. sz. alatt. Minden szobában meleg és hideg víz, minden emeleten telefon, központi fűtés, lift. Szobák naponta 5 koronától feljebb kaphatók. Az árakba foglaltatik az angol reggeli, ruhavasalás, beretválkozás és ásványvíz. A pályaudvarok és színházak közelében. Villamos közlekedés minden irányban.

— **Tarcarovatunk,** — legutóbbi lapszámunkban — érdekes és értékes satirikus karácsonyi novellát hozott, *Vécseiné Jankovich Lujza* tollából. Tévedésből kimaradt a mult vasárnap azon megjegyzésünk, hogy a kitűnő tárcát a miskolci közmívelődési egyesület legelső irodalmi matinóján olvasta fel az illusztris szerző, akit már az egész művelt Magyarország ismer irodalmi működése révén és akit legutóbb *Beregszászra* hívtak meg felolvasást tartani egy műsoros estély keretében.

(x) **Szőlősgazdák** figyelmébe! *Peronospora* ellen biztos védekezést nyújt a „*Forhin*“, amely nem más mint a sokszorta megjavított *bordói keverék kész állapotban*. A „*Forhin*“ jobb a *bordói keveréknél*, amelyet sokszorosan felülmul. A „*Forhin*“ egy remek összetételű rézgálic készítmény, mely a *peronosporát* biztosan irtja. A „*Forhin*“ nál bármily harmatnál és esős időben is lehet permetezni, mert erősen tapad és az eső le nem mossa. Használata aránytalanul olcsóbb, mint bármely eddig ismert rézgálic oldata. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld a „*Forhin*“-gyár, Budapest, VI. Váci-ut 93.

SZÉP ÁLLÁS, TEKINTÉLYES JÖVEDELEM kínálkozik, oly ur részére, aki egy elsőrangú minden tekintetben előnyös ÉLET ÉS GYERMEKBIZTOSÍTÓ INTÉZET főügynökségét átvinné. Szakismeret hiánya nem képez akadályt. Nyugdíjképes állás. Kimerítő pályázatok Budapest IV., Váci-utca 12. II. 2. alá küldendők.

— **Ásványvíz versenyárban.** A helybeli Thierfeld Lipót cég a hírneves Rápáti ásványvíznek egyedüli nagy raktárát megszerezte és e kitűnő borvizet ugy saját üzletében, mint az összes elárusító helyeken következő árban árúsítja:

kicsinyben:
1 literes üvegjét 20 fillérért,
1/2 " " " 15 " "
nagyban, 50 üveg vételnél:
1 literes üvegjét 18 fillérért,
1/2 " " " 13 " "

tehát az összes egyéb ásványvizeknél olcsóbban.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
THIERFELD DÁVID.

Hirdetések.

GRAMOFON, keveset használt: 10 forintért eladó. Lemezek darabja 80 krajcárért kaphatók: Szarvas-utca 8. szám alatt.

Ha Ön

enni nem bír, rosszul érzi magát, biztos segínyt nyújtanak az orvosilag kipróbált

! KAISER-féle !

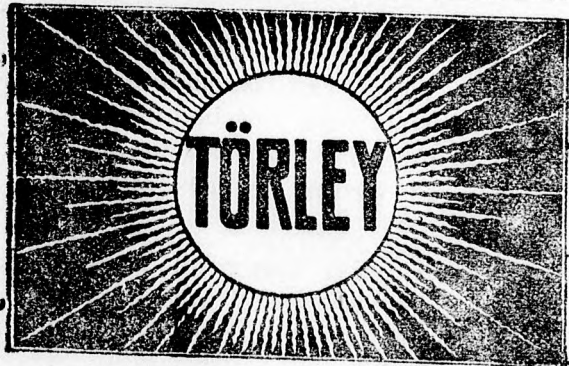
GYOMOR.

Fodormenta-Caramellák!

Jó étvágyat kap, gyomra helyre jön és megerősödik. Elevenítő és üdítő hatása miatt nélkülözhetetlen turák.

Csomagja: 20 és 40 fillér.

Kapható: Hermann J. P., Dr. Kontesveller Károly, Steinburgi Pildner F. A urak gyógyszerüzleteiben.

KÖHÖGÉS

rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

RÉTHY-féle cukorkáknál!

Vásárlásoknál azonban vigyázzunk és határozottan **RÉTHY-féle**t kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

Az eredetinek minden egyes darabján rajta van a **RÉTHY** név. **1 doboz ára 60 fill. Mindenütt kapható!**

Kiadó lakás és üzlethelyiség!

Bővebbet **HERMANN J. gyógyszerésznél.**

Eladó ház. Bethlen-utca 1. sz. jelenlegi Pénzügyi laktanya szabad kézből eladó. **Goldberger Samu,** gondnok.

Nyersolaj Szívógáz Diesel Benzin és Lokomobilok!

Gyors szállítás!

Kedvező fizetési feltételek!

Messzemenő jótállás!

Drezdai Mótorgyár részv.-t.
Németország legrégebbi, legnagyobb mótorgyára
VEZÉRKÉPVISELŐ:
GELLÉRT IGNÁC és TSA
BUDAPEST, V., Koháry-utca 4.
(Alkotmány-utca sarok).

Bruckenthal-utca 16-ik (Gagyi-féle házzal szemben) számú

házak :: eladók.

Bővebbet a kiadóhivatalban

Szép és olcsó!

Csak 3 korona

egy rend férfi-ruha vegyileg tisztítva és gőzzel vasalva!

A fazonért, a peccát ki nem jövéseért, valamit a ruha meg nem puhulásaért jótállást vállalok, ugyszintén a festésért és tisztításért is!

Gyászruhák

24 óra alatt, bármilyen munka 2 nap alatt el lesz intézve. Szíves pártfogását kérve, maradok tisztelettel ::

Vagács János

kalmefestő és vegytisztító.

Ha „Forhin“-nal permetez,

I-SZÖR kevesebb a gond,
II-SZÖR kevesebb a munka,
III-SZÖR kevesebb a munkabér!

mert a „FORHIN“ a sokszorta megjavított **BORDÓI KEVERÉK** kész állapotban.

Erősen tapad a nedves levélre is!

Bármily harmatnál permetezhető vele. Semmi üledéke nincs! Számtalan elismerő nyilatkozat! Kérjen ingyen és bérmentve leírást a

FORHIN-gyártótól Budapest, VI., Váci-ut 93.

SINGER

„66“

a 20. század varrógépe.

Csakis cégünk üzleteiben vagy azok ügynökei útján vásároljunk.

SINGER CO. varrógép részvénytársaság.

Fogaras, Ferenc József tér 20. sz.

Egy a fehérneműtöméshez való utasítást tartalmazó füzet bárkinek ingyen kiadatik!

Csak a **minőség**

révén lett világhírű a valódi

PALMA kaucsuk-cipősarok

A higienikus **Palma kaucsuk ágybetét** minősége elsőrangú

„CLIMAX“

nyersolajmotor.

Legolcsóbb, legbiztosabb üzemű. Versenyképes árak
Elsőrangú minőség. Több ezer referenciá.

= Pénzt =
takarít meg!

Bachrich és Társa

motorgyári fióktelep.

Budapest, V. 11., Szabadság-tér 17. sz.

(Tőzsde-palota).

Telefonszám: 71-01. Sürgőnycim: „KLIMAX“

Egy okos fej

elsajátítja azon vívmányokat melyekkel a tápszerkémia a házlásszoyt megajándékozta.

D. Oetker sütőpora á 12 f. élesztő pótlásául szolgál, mellyel kuglófokat, linzi és más egyéb tortákat, valamint mindennemű süteményeket és tésztákat lazábbakká, nagyobbaká, jobb ízűvé és könnyebben emészthetővé tesz.

Dr. Oetker pudingpora á 12 f. tejjel főzve, gyermekeknek és felnőtteknek csontot képző, nagysz. és olcsó utóeledelt nyújt.

Dr. Oetker vanillincukra á 12 f. csokoládé, tea, puding, tej, mártás és crème vanillizására szolgál és teljesen pótolja a drága vanília-csövet. Egy csomag tartalma 2-3 jó vanília-csőnek felel meg.

Kimerítő használati utasítás minden csomagon. Kapható minden élelmiszerüzletben, valamint drogériában. Vények ingyen! Vények ingyen!

Dr. OETKER, Baden-Wien.

KARACSONYI ÉS UJÉVI VÁSÁR!

Bátorkodom dusan felszerelt raktáromat ajánlani: üveg-, porcellán, lámpaárakban a legjutányosabb árak mellett, valamint karácsonyi-, ujévi- és alkalmi ajándékokat.

NAGY VÁLASZTÉK: nászajándékoknak alkalmas díszműaruban, gyönyörű chinai ezüst tárgyakban u. m.: állványok, jardinierek, kabarettok stb.

A BERNDORFI FÉMÁRUGYÁR helybeni lerakata; alpaccaezüst és alpacca evőeszközök, valamint gyertyatartók, és egyéb luxuscikkek nagy választékban raktáron.

Azonkívül nádszékek, képek, tükrök, mosdóasztalok és zománcozott edények a legolcsóbb árak mellett.

NAGY RAKTÁR: babákban és mindennemű játékarukban, valamint hintalovakban is. Ablaküvegezés és képkeretezés!

Üvegek, poharak és porcellánedények, valamint evőeszközök lakodalma és bankettekre kölesönbe adának.

Becsés pártfogásukat kérve, vagyok kiváló tisztelettel

SZÉKELY MANÓ, Ferencz József-tér :: Novák-ház.

JÁTEKOK, BABÁK ÉS HINTALOVAK!

Meghívó

A „Fogarasi Előlegezési Egylet Részvénytársaság“

által

f. évi február hó 4-én vasárnap délután 2 órakor az ág. ev. egyház termében tartandó

rendes közgyűlésére.

Tárgysorozat:

1. Évi jelentés, az 1911. évi zárszámadások felülvizsgálása.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. A tiszta nyereség felosztása.
4. Elnökválasztás.
5. Az igazgatóság kiegészítése.
6. A felügyelő bizottság kiegészítése.
7. Az igazgató véglegesítése.
8. A tisztviselők fizetésrendezése.

Fogaras, 1912. évi január 20-án.

Az igazgatóság.

Megjegyzés. A nyereségfelosztási tervet az igazgatósági teremben a t. részvényesek által megtekinthető.

Részvényesek igazoló jegyüket a gyűlés napján a pénztárnál délután 2-3 óra között beadhatják.

Az 1911. évi osztalék f. évi március 1-étől kezdődőleg lesz kifizetve.

Einladung

zu der

Sonntag, den 4. Februar 1912. Nachmittag 2 Uhr, im Saale der ev. Kirchengemeinde abzuhaltenden ORDENTLICHEN

Generalversammlung

des

Fogarascher Vorschuss-Verein Aktiengesellschaft.

Tagesordnung:

1. Jahresbericht und Jahresrechnung pro 1911.
2. Bericht des Aufsichtsrates.
3. Verteilung des Reingewinnes.
4. Wahl des Präses.
5. Ergänzung des Direktionsrates.
6. Ergänzung des Aufsichtsrates.
7. Definitive Anstellung des Direktors.
8. Regulierung der Beamtengehälte.

Fogarasch, am 20. Jänner 1912.

Der Directionsrat.

Anmerkung. Der Verteilungsentwurf liegt im Direktionszimmer des Vereines zur Einsicht der p. t. Aktionäre auf.

Die Legitimationskarten der Mitglieder werden im Kassalokal am Versammlungstage von 2 bis 3 Uhr nachmittags entgegengenommen.

Die Dividende pro 1911. wird vom 1 März an ausbezahlt.

4 fillérért tisztit
bár-milyen gallert, kezelőt

Gzink

Kolozsvárt.

Vidéki csomagolás díjtalan!

